

Čas a „časování“

Ladislav Hejdánek

This is a part of the original document:

[2010](#)

jedná se o část původního dokumentu:

[2010](#)

- ◆ myšlenkový deník – záznam, česky, vznik: 28. 2. 2010
- ◆ philosophical diary – record, Czech, origin: 28. 2. 2010

Čas a „časování“

„Čas“ jako konstatovatelný „předmět“ opravdu neexistuje, přesněji řečeno: neexistuje tak, jako neexistuje hromada kamení. (Předpokládejme, že nepůjdeme ještě dál; vlastně neexistuje ani kámen, pokud jej chápeme jako slepenec zrn krystalů nebo slepenec molekul jistých sloučenin apod.

Existence je něco víc než výskyt – je to způsob bytí „subjektů“.) Ovšem zatímco hromada kamení představuje navrstvení jednotlivých kamenů na sebe, „navrstvení“ „vlastních časů“ jednotlivých událostí má zásadně jiný charakter: jednotlivé „vlastní časy“ (jednotlivých událostí) se navzájem prostupují, pronikají jeden druhými a naopak všechny tím jedním, takže vytvářejí jakési společné „časové pole“, a to je možno nejen konstatovat, ale i měřit (vůbec kvantifikovat – ostatně jako lze kvantifikovat i každou hromadu např. kamení). Je tedy opravdu nesprávné prohlašovat „intuitivní“ vnímání času (nebo také prostoru) za iluzi, nebo i za nějaké „a priori“, v tomto případě smyslové, a podobně. Musíme ovšem principiálně rozlišovat „vlastní čas“ událostí (tj. pravých jsoucen, která jsou eo ipso událostmi), a ten tzv. „obecný čas“, který je ve vztahu k oněm „vlastním časům“ asi v takovém poměru jako les k jednotlivým stromům. Bez jednotlivých stromů (a dalších rostlin i živočichů, kteří jsou v onom lese „doma“) by nebylo lesa; když žije a roste nebo naopak zaniká mnoho stromů, roste nebo zaniká tím i les. Stromy nežijí jen tak samy a pro sebe, ale jsou opravdu v lese doma. Takže i události se dějí (odehrávají) v nějakém obecném (místním ! lokálním !) čase, od něhož nejsou izolovány. Ovšem tak, jako je třeba studovat vztahy rostlin (i živočichů) v jednom „lese“ jakožto konkrétním biotopu, je třeba poznávat a studovat vzájemné vztahy dějících se událostí ve společném (lokálním) „obecném čase“. Tak jako „les“ není pouhá „iluze“, ale je jakýmsi (ovšem nepravým) organismem, tak ani obecný čas není jen zdáním a iluzí (ale ani pouhou apriorní nazírací formou), ale je něčím skutečným, byť odvozeným a druhotným oproti „vlastním časům“ skutečných (pravých) událostí, které mají svůj čas jakožto rozvrh i termín.

(Písek, 100228-2.)